

Boommarters in Sinaai: Eufrasie heeft een nieuw jong en Valère verlaat het ouderlijk territorium

In de vorige editie van Marternieuws was te lezen dat moeder Eufrasie zich gedurende het najaar niet meer liet zien in de Heirnisse, enkel nog in de Fondatie. Rond de jaarwisseling werd ze echter voor het eerst sinds lange tijd gefotografeerd in de Heirnisse, samen met haar zoon Valère. In het voorjaar werd Eufrasie als vanouds frequent gefotografeerd op de voedertafel in de Heirnisse, net als haar zoon Valère. De hereniging was echter van tijdelijke aard. Tijdens het telemetrisch opvolgen van Valère merkten we vanaf half april een verandering in zijn gedrag. Op 11 april bevond Valère zich diep in de Vette-meers, iets wat we tot dan toe nog niet eerder vaststelden. Hij bleek toen ook veel actiever dan gewoonlijk. Op 19 april bleek Valère van de radar verdwenen. Op 20 april vonden we hem terug in een tuin in Wachtebeke. De tuin bevond zich aan de rand van het centrum, langs de verbindingsweg tussen Wachtebeke en Moerbeke. De reden dat deze tuin werd uitgekozen is de aanwezigheid van een klein groepje zwarte dennen (*Pinus nigra*), waarin hij een tijdelijke dagrustplaats had gevonden. De onmiddellijke omgeving is niet bepaald bosrijk en het groepje dennen bevindt zich tussen een drukke autoweg met lintbebouwing en een kanaal met tussenin een smalle strook landbouwgrond. In vogelvlucht bevindt deze locatie zich op 7,5 km van de Heirnisse. Om daar te geraken moest hij een vrij open stuk landschap doorkruisen en twee keer het kanaal overzwemmen. Op dit moment werd het duidelijk dat Valère aan dispersie toe was. De locatie waar hij een dagrustplaats had op 20 april bood ons inziens perspectieven op het ontdekken van een geschikt nieuw leefgebied. Op slechts enkele honderden meters van de tuin waar hij zich bevond, aan de overkant van de straat, ligt het Heidebos, een vrij uitgestrekt bos- en heidegebied. In het ideale scenario zou Valère de straat oversteken, het Heidebos ontdekken en daar een vacante plek vinden om een eigen territorium te vestigen. Helaas, zo simpel is het meestal niet... Enkele dagen nadien vonden we hem opnieuw in de Heirnisse.

Dagrustplaats van Valère in Wachtebeke op 20 april 2012: een mooi voorbeeld van hoe een boommarter eender waar kan opduiken (foto INBO)

Ook na deze eerste uitstap viel het op hoe onrustig Valère zich gedroeg. Het duurde dan ook niet lang voor hij opnieuw vertrok, ditmaal in de andere richting. Op 26 april, de tweede zoekdag na zijn tweede 'verdwijning' vonden we hem terug in de omgeving van Stekene, in een populierenbos met een onderetage van fijnspar ten noorden van de Stekense vaart. Deze locatie bevindt zich op 'slechts' 2.6 km in vogelvlucht van zijn voormalig leefgebied. Vermoedelijk was hij opnieuw op de terugweg en zat hij de dag voordien veel verder, vermits we toen op dezelfde locatie geen signaal hadden. Op 27 april vonden we hem effectief in de Fondatie, in een klein sparrenbosje tegen de zuidzijde van de Stekense vaart. De twee daaropvolgende weken zat hij afwisselend in de Vette-meers en de Heirnisse. Op 15 mei hebben we onze voorlopig laatste peiling van Valère kunnen realiseren. Toen was hij bijzonder actief aan het rondlopen in de Fondatie. De dag nadien was hij voor de derde keer verdwenen. De daaropvolgende week hebben we zonder succes een gebied afgezocht begrensd door de Gentse Kanaalzone, de E17, de expresweg Knokke-Antwerpen/Nederlandse grens en de polders rond het Antwerpse havengebied. Met een zenderbereik van 2 km en 'dankzij' het dichte Vlaamse wegennet, ook in en rond bosgebieden, zou het in theorie mogelijk moeten zijn om de boommarter terug te vinden als hij ergens binnen deze regio in een bosgebied zit. In de praktijk zijn er natuurlijk complicaties, afhankelijk van het terrein

en/of de schuilplaats waar de marter zich bevindt zal het zenderbereik sterker of zwakker zijn. Bovendien kan een zwervende boommarter zich eender waar in het landschap schuilhouden. Tijdens een zwerftocht in het Vlaamse landschap moet een boommarter onvermijdelijk grote gebieden zonder bos doorlopen en zich daar tijdelijk ophouden. De verkeersslachtoffers die de voorbije jaren werden aangetroffen in Kalken, in Hulste en zelfs in Schaarbeek in hartje Brussel zijn daar mooie voorbeelden van. Een gezenderd dier in de dispersiefase proberen terug te vinden is dan ook zoiets als zoeken naar een speld in een hooiberg. De zoekacties zijn nu tijdelijk opgeschort. Indien Valère echt ver weg trekt is het zo goed als onmogelijk om hem terug te vinden. Indien hij zich nog ergens in de streek bevindt hebben we nog een kans. Daarom zullen we nu een tijdje wachten in de hoop dat hij zich na verloop van tijd toch ergens in een bosgebied in de streek vestigt om dan nog een poging te wagen. In principe hebben de batterijen van de zender nog een hele tijd te gaan, maar de zender kan ook defect zijn. De mogelijkheid op materiaalpech is een permanente onzekerheid bij zenderonderzoek, net zoals het risico op sterfte van het dier (wat in de dispersiefase vrij hoog is).

We kennen nu in elk geval het levensverloop van Valère van bij de geboorte (maart 2011) tot de aanvang van de dispersie (april-mei 2012). Opmerkelijk hierbij is het zeer kleine leefgebied (ongeveer 61 ha) die hij gebruikte vanaf het moment dat de wegen van moeder en zoon tijdelijk scheidden (in de nazomer van 2011) tot op het moment van dispersie. Hij gebruikte slechts een deel van het gebied waarin hij als jong opgroeide. Dankzij de continue opvolging met de fotovallen konden we vaststellen dat de moeder in de nazomer verhuisde naar een aanpalend leefgebied om vervolgens in het vroege voorjaar weer op te duiken in haar oude leefgebied.

We zaten dit voorjaar nog met een andere belangrijke vraag: zou Eufrasie voor het tweede jaar op rij jongen krijgen? Alle potentiële nestplaatsen in de Heirnisse werden door ons gecontroleerd en Paul Vercauteren bracht opnieuw een bezoekje aan de nestboom van 2011 in de Vette-meers. Het zoeken bleef zonder resultaat, hoewel Eufrasie nog sporadisch de voederplaats bezocht.

Ondertussen had Geert Braem opnieuw een fotoval geïnstalleerd in een reservaatperceel aan de buitenrand van de Vette-meers. Deze locatie had al enkele keren foto's opgeleverd van een ongezenderde marter. Telkens ging het om een fors exemplaar (waarschijnlijk een mannetje). Op 08 mei jongstleden staat opnieuw een zeer forse boommarter op de foto's, een overduidelijk mannetje (bemerkt de dikke hals, typisch voor mannelijke marters).

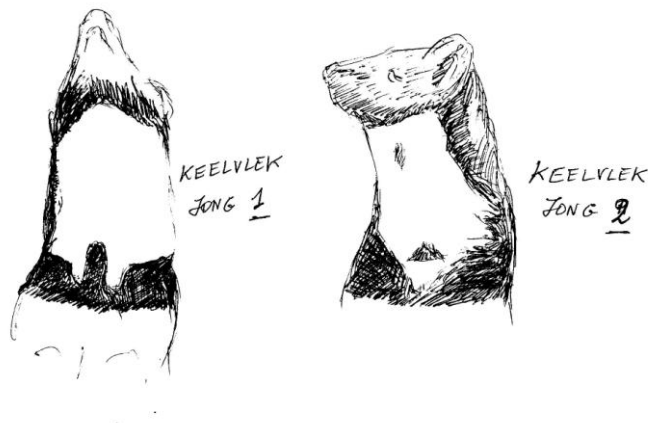
Ongezenderd mannetje nabij de Vette-meers, 08 mei 2012 (foto Geert Braem)

Op 13 en 31 mei werd op dezelfde plaats een andere ongezenderde boommarter gefotografeerd, een veel slanker exemplaar waarvan de keelvlek mooi in beeld staat. Het keelvlekkenpatroon komt perfect overeen met dat van het andere jong dat Eufrasie grootbracht in 2011 (maw de zus van Valère), met dank aan de [videobeelden](#) en tekeningen die Paul Vercauteren gemaakt heeft tijdens zijn observaties bij de nestboom in 2011. Sinds juli 2011 werd dit jonge vrouwtje niet meer gefotografeerd in de Heirnisse. Om verwarring te voorkomen hebben we dit exemplaar de naam Germaine gegeven. Mogelijk zat Germaine al die tijd in het centrale gedeelte van de Vette-meers,

waar wij geen toegang tot hebben en waar we dus ook geen fotovallen kunnen plaatsen. De aanwezigheid van deze twee ongezenderde marters in de Vette-meers kan een verklaring zijn waarom Valère zo goed als enkel de Heirnisse als leefgebied gebruikte. Zeker zullen we het echter nooit weten.

Germaine, de zus van Valère nabij de Vette-meers, 31 mei 2012 (foto Geert Braem)

Keelvlakkenpatroon van Germaine (jong 1) en Valère (jong 2) (tekeningen Paul Vercauteren, mei 2011)

Kort nadien kwam er heuglijk nieuws uit de Heirnisse: op 06 juni staat Eufraasie voor het eerst samen met haar nieuw jong op de foto bij de voederplaats! De geboorte had waarschijnlijk opnieuw plaats in de Vette-meers, zij het op een andere locatie. Sindsdien lieten moeder en jong zich veelvuldig fotograferen op de voedertafel. Tot nog toe staan telkens slechts twee marters tegelijk in beeld (Eufraasie en één jong), ondanks de aanwezigheid van drie camera's die vanuit verschillende hoeken op de voedertafel staan gericht. De fotovallen staan relatief ver van de voedertafel verwijderd om een zo breed mogelijk beeld te hebben en er worden zowel foto's als [filmopnames](#) gemaakt. Vorig jaar konden we wél de twee jongen tegelijk op de foto krijgen. Dit maakt dat we de kans klein achten dat er op dit moment meer dan één jong is.

Eufrasie en haar jong in de Heirnisse, 24 juni 2012 (foto INBO, links) en detail van de keelvlak van het jong van Eufrasie, 23 juni 2012 (foto INBO, rechts)

Eufrasie op de voedertafel in de Heirnisse, 22 en 26 juni 2012 (foto's INBO)

Eufrasie op de voedertafel in de Heirnisse, 23 juni 2012 (foto INBO)